

BäfverNytt

TIDNING FÖR HÄRNÖSANDS SLÄKTFORSKARE • ÅRGÅNG 25 • LÖSNUMMER: 20 KR • NR 3-4/63-64 • DECEMBER 2015

Föreningen firar 25 år

Rapport från föreningens
Gränsträff.

BÄFVERNYTT
Nr 1 Jan 1991

MEDLEMSBLAD FÖR
HÄRNÖSANDS SLÄKTFORSKARE

Arvet efter Grape

Gamla okända foton
kan vara besvärligt.

Vad skriver Nils Gissler?

En korrespondens mellan
Gissler och Wargentin.

Aktuella böcker

Recensioner av DNA-forskning
och "För inte så länge sedan."

25

1990 - 2015

ÅR

BäfverNytt

Härnösands Släktforskare är en oberoende släktforskarförening ansluten till Sveriges Släktforskarförbund. Vi vänder oss i första hand till släktforskare men även lokalhistoriker, bya- och hembygdsforskare finns bland våra medlemmar. Vi har medlemsmöte en gång i månaden, med undantag för sommarmånaderna.

Vid varje möte hålls ett föredrag, oftast av en inbjuden föredragshållare. Kvällen avslutas sedan med en fikastund. Förutom våra medlemsmöten brukar vi avsluta vintersäsongen med en bussresa.

Antalet medlemmar i föreningen var vid novembers början 152. Vi ger också ut medlemstidningen BÄFVERNYTT som utkommer 3 - 4 gånger per år.

Styrelsen

Ordf. Peter Sjölund, 0611-61300, ordf@harnoforskare.se
V.ordf. Ronny Norberg, 070-6938177, viceordf@harnoforskare.se
Kassör: Agneta Olofsson, 0611-22185, kassor@harnoforskare.se
Sekreterare: Sigbritt Hamrin, sekr@harnoforskare.se
Ledamöter: Örjan Öberg, 0611-22188, orjan@harnoforskare.se
 Magnus Holmqvist, magnus@harnoforskare.se
 Yvonne Thunberg, yvonne@harnoforskare.se

Revisorer

Hans Söderholm, sammank., 0611-18482, hans@harnoforskare.se
 Björn Nilsson, 0611-41092, bjorn.nilsson@harnoforskare.se
 Margareta Wicander, 0611-77050, margareta@harnoforskare.se

Valberedningen

Björn Thunberg, sammank., 0611-13669, bjorn.thunberg@home.se
 Karl Einar Borg, Bergsgatan 12B, Härnösand 0611-263 28
 Gun Lundell, Skiftesvägen 20, Härnösand 0611-50 01 11

Hemsideadministratör

Tony Jonsson, Sörängetvägen 12 A, 891 41 Örnköldsvik,
 072-2009 114; tonyjons@gmail.com

Hemsidor

www.harnoforskare.se
 www.facebook.com/harnoforskare

Redaktionskommittén

Tony Jonsson, redaktör
 Peter Sjölund, ansvarig utgivare
 Ronny Norberg

Medlemsavgift

Enskild medlem 100 kr/år; familjemedlem 35 kr/år; studerande
 upp till 18 år 25 kr/år; företag/föreningar 200 kr/år.
 Avgiften betalas till Plusgiro 43 61 16-8, Härnösands släktforskare.
 Glöm inte att ange namn, postadress och e-postadress.

Redaktören December

Så har vi redan kommit in i december månad och det har gått fort detta år. Nu gör vi snart bokslut av det gångna forskaråret.

Och välkommen till ett dubbelnummer förresten! Föreningen har nämligen firat 25 år och detta uppmärksammades genom en anordnad Gränsträff och 25-års jubileum den 17-18 oktober.

Mitt första år har nu gått som redaktör för BäfverNytt och nog känns det att tiden har rusat iväg. Jag en av dem som lägger ner allt för mycket tid på sånt här ideellt arbete men jag skulle inte göra det om jag inte tycker det är roligt och inspirerande. Och dessutom knyter man flera kontakter som redaktör vilket är mycket trevligt!

Visst är det skralt med material som sänds till redaktionen och som så många gånger tidigare har man alltid önskat artiklar från medlemmar för att kunna sätta ihop ett nummer. Så är det nog i överlag för andra föreningar också. Men faktiskt, till detta nummer har det blivit lite mer än vanligt, vilket glädjer mig och jag hoppas att det håller i sig! Men...

I skrivande stund hade jag gjort klart med ett dubbelnummer på 44 sidor men måste, på grund av Post Nords portohöjning som kanske många känner till vid det här laget, stryka några artiklar vilka istället får komma med i nästa nummer. Med det sagt, behöver inte det betyda att jag inte efterlyser artiklar!

Nu är jag inte engagerad enbart i Härnösands släktforskare utan även i Forskarföreningen Alir i Söderhamn med omnejd där jag också är redaktör "tills de har hittat någon annan" och jag även har hjälpt till att göra en ny hemsida. Ni når den hemsidan på www.alir.se

Snart kanske jag kan återgå till min egen forskning i hembygden...

Och apropå hemsida. Nu har vår hemsida genomgått en stor förändring med responsiva sidor med större text och bredd. Det innebär, att du nu ska kunna läsa obehindrat sidorna på vilken enhet du än använder.

Ett fotoalbum kan väcka intresse för sin egen släkt och övrig hembygdsforskning. Jag fick ett mejl den 6 augusti från Mats och Pernilla Alm i Höör angående ett gammalt fotoalbum efter Pernillas mor Inger, född Grape, som hon ärvde efter hennes bortgång. När hon gick bort, tog Pernilla med sig det hem vid bodelningen. Hon har aldrig fått veta vilka det är på de gamla porträttbilderna. Men det hon vet, är att albumet har tillhört hennes mormor Beda Grape, född Rosberg. När hon avled 1955, hamnade albumet till sin dotter Inger och nu har alltså Bedas barnbarn, Pernilla Alm, tagit över det.

Hon har inte varit så där väldigt intresserad av släkten tidigare men genom övertagandet av albumet väckte ett intresse för sin släkt samt att försöka lista ut vilka bilderna föreställer.

Vi har haft en lång och mycket givande mejlkontakt med frågor kring okända personer, brev och annat. Många är fortfarande okända och porträttbilderna kommer att hamna på hemsidan för visning i förhoppning att någon känner något av dem.

Jag vill passa på att önska er alla släkt- och hembygdsforskare en God jul och ett Gott nytt år - och hoppas att kommande år blir ett minst lika givande forskarår! •

Tony Jonsson
Redaktör

Innehåll

December 2015

Bröllopet i Rosberga, Överlänäs 19

Föreningens 25-års jubileum 20

- 3 Redaktören
- 4 Innehåll december och föreningsinfo.
- 6 Ordförandespalten
- 7 Sveriges befolkning 1910
- 8 DNA-forskning - bokrecension
- 9 Nils Gissler och hälsokällan i Viksjö
- 10 Arvet efter Grape

- 12 Härnösands Släktforskare på Facebook
- 13 Sudoku - lätt, medel och utmaning
- 14 Rapport från Släktforskardagarna 2015
- 18 För inte så länge sedan - bokrecension
- 19 Bröllopet i Rosberga, Överlänäs församling
- 20 Föreningens 25-års jubileum och gränsträff
- 22 Sudokulösning

Minnessförlust på Villavägen 27

- 23 Minnesförlust på Villavägen i Härnösand
- 25 Efterlysningar
- 26 Svar på efterlysning
- 27 Borgmästarvillan vid Södra sundet
- 28 Vad skriver Gissler till Wargentin?
- 29 Några tankenötter
- 30 Kallelse till årsmötet i mars

Borgmästarvillan på Södra sundet 27

- 31 I nästa nummer
- 31 Carl Szabad in memoriam
- 31 Svar till tankenötter

Medarbetare i detta nummer: Örjan Öberg, Sigbritt Hamrin, Pernilla Alm, Monica Vennerbring, Erik Eriksson, Anders Våppling, och Marianne Mårtensson.

Ordförandespalten

En milstolpe i Härnösands historia

För 641 år sedan, år 1374, var ärkebiskop Birger Gregersson på resa längs norrlandskusten och hans skepp sökte då hamn i Härnösundh. Det är första gången Härnösand omnämns.

För 600 år sedan vallfärdade människor från hela norra Sverige till Härnösundh och korsmässoudden. Där hölls korsmässomarknaden och den hålls ända in i våra dagar.

För 431 år sedan bestämde sig Johan den III:e att det var dags att bringa reda i den oreglerade handel som bönderna i norr höll på med. Han beordrade fogden i Ångermanland att anlägga en stad och Härnösand grundades 1585.

För 305 år sedan, år 1710, utbröt en brand i en sjöbod och branden fick ett så olyckligt förlopp att hela staden brann ner. År 1721 var det dags igen. Ryssarna härjade längs norrlandskusten och brände ner hela Härnösand.

För 206 år sedan, i augusti, förlorade svenska armén mot Ryska armén i slaget vid Sävar. 1809 års krig var slut och fred slöts. Den slagna svenska armén tågade till Härnösand där armén upplöstes.

För 120 år sedan, på 1890-talet, var Härnösandsområdet den region i världen som växte snabbast i befolkning. Detta tack vare den enorma expansionen av sågverk och trävaruindustrier vid Ångermanälvens mynning.

För 114 år sedan var Härnösandsbanken en av Sveriges största banker och man byggde då ett lokalkontor i Stockholm, vid Kungsträdgården. Härnösandsbankens lokalkontor är idag Handelsbankens huvudkontor.

För 80 år sedan inrättades landsarkivet i Härnösand. Ett landsarkiv som idag är landets största och har mer än 10 hyllmil med handlingar.

För 25 år sedan inträffade den senaste milstolpen i Härnösands historia – föreningen Härnösands Släktforskare bildades!

Sveriges befolkning 1910

TEXT ÖRJAN ÖBERG

Vid årets släktforskar dagar släppte Riksarkivet skivan "Sveriges befolkning 1910". Efterlängtat av många och gick åt som smör i solen. I serien Sveriges befolkning finns nu följande årgångar: 1880, 1890, 1900, 1910, 1970, 1980 och 1990.

Rykten gör gällande att 1930 är på gång om något år. Dessutom kommer Arkiv Digital att tillhandahålla några folkräkningar inom en snar framtid. Vilka det blir vet jag för närvarande inte.

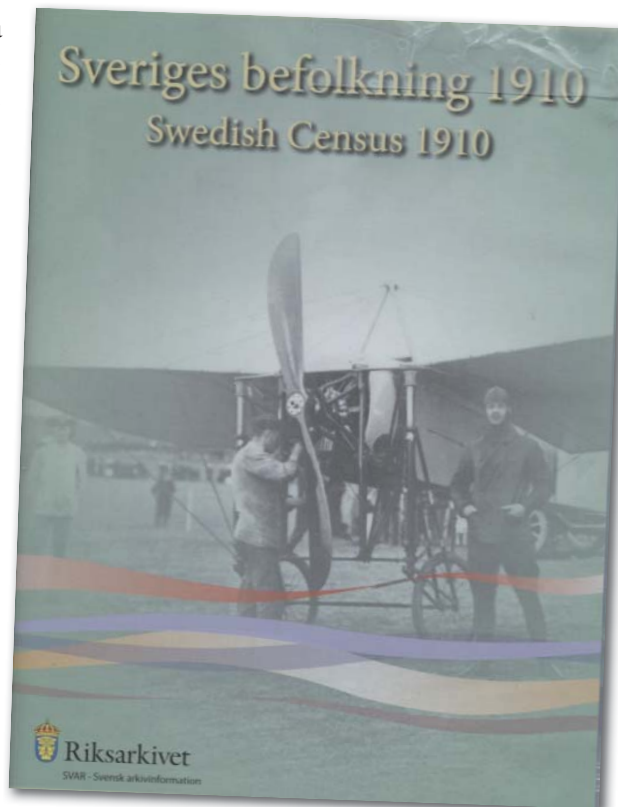
Det blir alltså inte några skivor utan material som blir tillgängligt via deras abonnemangstjänst.

Folkräkningsskivorna har alla sålt i stora upplagor och är nödvändigt när man vill forska på 1900-talspersoner. Nytt denna gång är att skivan fungerar både på PC och Mac.

Skivan kostar 560SEK och kan köpas från SVAR eller Rötterbokhandeln.

Medlemmar i DIS kan beställa den från deras shop och får den till medlemspriset 530 SEK.

Det finns även en variant på USB-sticka, som dock är några tior dyrare.

DNA-forskning

- en bokrecension

TEXT ÖRJAN ÖBERG

Har du dragits med i strömmen bland alla andra som DNA-testat sig för att ev. hitta okända släktingar? Sen, när resultatet kommer in i mejlkorgen står du där som ett stort frågetecken! Lugn, du är inte ensam. Jag tror att jag talar för de flesta av oss som gjort DNA-tester. Men, nu finns det hjälp. I Rötterbokhandeln finns nu en bok som hjälper till att reda ut begreppen. Det är Peter Sjölund som skrivit boken som ska hjälpa oss att tolka testresultaten. Först ges en teoretisk bakgrund om hur vårt DNA är uppbyggt. Sedan kommer en beskrivning av de olika tester som kvinnor och män kan göra.

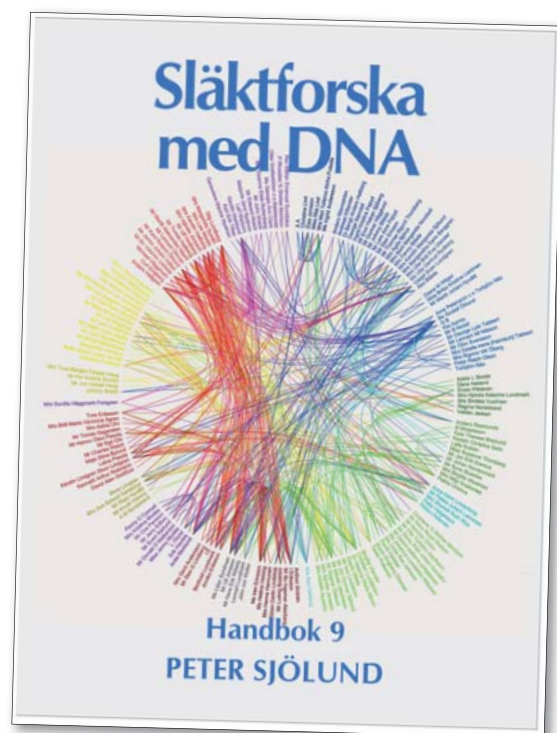
Olika verktyg

Det ges också en förklaring till vad man kan förvänta sig för resultat av de olika testerna. Därefter kommer en genomgång av vad de olika kolumnerna i matchningstabellerna betyder och hur vi ska tolka dem. Det beskrivs också en hel del olika verktyg vi kan använda för att få ut mer av tabellerna.

Här finns också en beskrivning av olika projekt som man kan anmäla sig till för att få hjälp av alla experter som finns bland världens DNA-släktforskare. Likaså adresser till olika webbplatser som kan ge oss ytterligare hjälp på vägen genom DNA-djungeln. Boken avslutas med en lång lista med förklaringar till de olika ord och begrepp som man stöter på som DNA-släktforskare.

Boken är lättläst och pedagogiskt uppbyggd. Jag rekommenderar att man först läser boken från början till slut. Detta för att få en överblick av innehållet. Därefter kan man sätta igång med att bearbeta sina testresultat och då använda boken som uppslagsverk för att komma framåt. Boken omfattar ca 120 sidor i stort format och med många illustrationer. Boken släpptes vid årets släktforskar dagar och redan den helgen såldes mer än 500 ex.

”Här finns också en beskrivning av olika projekt som man kan anmäla sig till för att få hjälp av alla experter som finns bland världens DNA-släktforskare.”

Medlemspris i Rötterbokhandeln 230 SEK.
Rötterbokhandeln hittar du på www.genealogi.se ●

Nils Gissler och hälsokällan på Västana

Nils Gissler från Härnösand har tidigare uppmärksammats i några artiklar i denna tidning. Artikelförfattaren skriver här om sitt besök i Viksjö där hon oväntat fick se en skylt med namnet "Gisslerkällan."

TEXT SIGBRITT HAMRIN

Jag besökte i somras Västana-fallet där det finns en utställning om den 150 åriga brukstiden men man kan också köpa hantverk och fika. Jag valde att fika och höll på att sätta kaffet i halsen när jag såg en skylt med texten "Gisslerkällan." Hans namn känner jag till som Härnösands bortglömda snille i artiklar i Bäfvernytt.

Hur kommer det sig att man i Viksjö har uppmärksammat honom men i Härnösand finns inget spår? Jag pratade med Ninna Lundberg som serverade mig kaffet och hon var full av iver att berätta.

Västana natur & kulturcentrums styrelse hade läst en tidningsartikel införd i januari 2015 som uppmanade till att uppmärksamma 300 årsminnet av Nils Gisslers födelse (1715). Han studerade i Härnösand och efter doktorsexamen i Uppsala kom han till Härnösand och blev lektor vid gymnasiet och läkare för hela Norrland.

Gjorde fynd

Han var verksam i nästan 30 år men för nutida härnösandsbor och beslutsfattare är han nästan bortglömd. Men Lars Högberg har presenterat den mångsidige Nils Gissler i tidigare nummer av Bäfvernytt. Ninna visste också att Nils gifte sig med en dotter till Daniel Krapp. Det var han som grundade Västana bruk. Ninna tänkte sig att han hade varit uppe i dessa vackra trakter och friat. Jag fick en förnimmelse av att denne länge stilige man vandrade med den unga Maria Elisabeth på stigarna längs forsen och Maria satte sig på en kullfallen stock och Nils föll på knä och tog upp ringen. Vad han sa vet jag inte. Det var

Forts. på sidan 17

Lactuca sibirica

Arvet efter Grape

Har du ett gammalt fotoalbum liggandes i byrålådan eller finns det något i släktens ägo? Är något av personer och platser identifierade? Kanske ett tips till projekt under vintern, att börja ta reda ut vilka de är?

TEXT PERNILLA ALM

Det är idag på dagen ett halvt år sedan mamma gick bort, det är en fantastiskt vacker höstdag, och jag minns att det var en lika vacker vårdag då. Mamma trivdes så bra hemma på vår nybyggda altan, jag trodde att jag skulle få ytterligare en sommar tillsammans med henne. Då kunde jag passat på att fråga om alla dessa vackra porträttfotografier från mormor Bedas fotoalbum.

Mamma har en gång visat mig dessa fotografier, det var många år sedan och jag var väl inte så intresserad då. Sen hör det till saken att jag ju inte har så många släktingar på min mammas sida, de var ju alla borta.

Jag har varken träffat min mormor eller min morfar. Morfar dog ju väldigt ung, mamma var bara två år gammal när han gick bort strax innan jul 1936. Och mormor dog tio år innan jag föddes. Mormor Beda hade en bror, Christian som emigrerade till USA 7

01

03

01. Inger och Beda Grape år 1940

02. Beda Grape och Halldin på Sollefteå centralhotells trappa 1943. Det är inte med säkerhet fastställt vilken Halldin det är men mest troligt är detta Bengt Halldin.

02

03. Ovan: Några av Uno Grapes arbetskamrater.

04. Från Uno Grapes körkort.

april 1923 och en syster Asta som var bosatt i Helsingborg. Efter att morfar Uno dog blev livet svårare för Beda och lilla Inger.

Jag vet att mormor Beda flyttade ner till Helsingborg för att förmodligen vara nära sin syster och sitt ursprung, Beda var ju född i Svedala.

Hon öppnade en mjölkaffär men det gick nog inte så bra eftersom Beda och Inger flyttade åter till Sollefteå.

Så småningom fick Beda jobb på stadshotellet som föreståndarinna och mamma tillbringade mycket tid där.

Mamma arbetade t.o.m. som cigarettflicka där endast 13 år gammal. Av alla telegram och annat Beda lämnat efter sig har jag förstått att hon hade en omfattande bekantskapskrets.

På alla kort på mormor ser man en varm och positiv kvinna, och så har jag alltid uppfattat att mormor var, trots alla vedermodor kring henne har jag på mamma förstått att hon höll

humöret på topp och blickade framåt.

Mamma hade stor saknad.

Jag kan se mig själv i henne i det avseendet, en positiv och oftast glad människa, jag tycker om att prata och ha folk omkring mig. Mamma sa speciellt de sista åren att jag var lik mormor.

Mamma hade en stor saknad i livet efter både sin far, och även efter den äldre syster hon aldrig fick träffa. Beda och Uno fick nämligen en dödfödd flicka sju år innan mamma föddes.

Jag vet också att mamma saknade sin morbror Christian även om hon aldrig fick en chans att träffa honom. Hon fick dock ta del av de brev han skrev hem till sin syster och systerdotter hemma i Sverige.

Mamma flyttade ner till Helsingborg till sin moster Asta, och riktigt när är jag inte helt säker på. Jag vet att det var i tonåren och att mamma saknade tryggheten hemma hos mormor Beda. Anledningen till flytten var

antagligen för att det var tufft för Beda att vara ensamstående med barn, troligtvis tuffare än vad det är i dag. Bedas föräldrar fanns ju inte heller kvar i livet.

Spännande brev

Morfar Uno vet jag inte mycket om förutom att han var stenarbetare. Jag hoppas därför att på det här viset någon kanske känner igen en släkting på något av korten av arbetare. När mamma

Forts. på sidan 16

04

Härnösands Släktforskare på Facebook

The screenshot shows the Facebook profile for 'Härnösands Släktforskare'. The cover image is a composite of a handwritten document on the left and a photograph of a large, yellow and white building on the right. The profile picture is the organization's logo, which includes a coat of arms and the text 'HÄRNÖSANDS SLÄKTFORSKARE'. The page has a blue header with the organization's name and a search bar. Below the header are navigation tabs: 'Sida', 'Meddelanden', 'Aviseringar 56', 'Statistik', and 'Publiceringsverktyg'. The main content area shows a post with a 'Dela' button and a 'Skapa Call to Action' button. At the bottom, there are statistics for likes and reach, and a section for creating a new post with options for 'Status', 'Foto/filmklipp', and 'Erbjudande, evenemang +'.

Ni har väl inte missat vår hemsida på Facebook? Och den vanliga hemsidan www.harnoforskare.se? Den senare är numera även så kallad responsiva sidor vilket innebär, att du kan läsa hemsidan på vilken enhet du än surfar med och innehållet anpassar sig efter den du använder för tillfället och ska alltså kunna läsas obehindrat.

Den 11 september 2014 startade föreningen en sida på Facebook. För er som inte vet vad det är, så kan man säga kortfattat, att det är ett socialt nätverk på Internet där man kan bl.a. kan dela information och bilder världen över.

Givetvis kan också andra skriva och lägga in foton men då hamnar inläggen längst till vänster på sidan. En målsättning med denna sida är att knyta an flera och nya medlemmar som får kännedom om släktforskarföreningen och det är poängterat, att det inte enbart är släktforskning som bedrivs utan också hembygdsforskning.

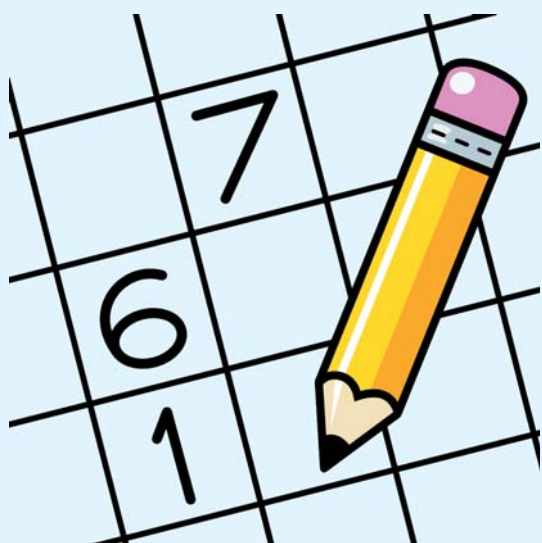
På så sätt tror vi att det kommer att bli ett stort intresse för föreningens framtid och förhoppningsvis mer bidrag till tidningen!

Adressen? <https://www.facebook.com/harnoforskare>

Sudoku

och andra tankenötter, vilket ju passar bra nu när julen närmar sig. Det flest av er har väl någon gång löst - eller försök därtill - ett sudoku? Fyll i siffrorna 1-9 i de tomma rutorna så att alla siffror finns i varje vågrät och lodrät rad samt i varje box bestående av 3x3 rutor. Varje siffra får endast finnas med en gång per rad och låda. Rätt sudokulösning hittar du på sidan 22. Lycka till!

NYBÖRJARE					2			6
		5	2	9	4		3	
					6	3		9
		4	8		9	1	6	7
		3	7				8	1
		1	6	7	8		9	2
		2		4	7			
			4		1	9	2	3
		9			3			

MEDEL	4		6		1				
		7		3			8		
				2	4			7	6
			5					8	7
	1								2
	7	3					1		
	5	8			6	1			
			1			7		5	
					8		6		9

UTMANING	7			3			1	5	
			3						4
	4			2	1				7
		4	8		3				9
	9				4		8	2	
	3				9	1			6
	8						5		
		1	4		8				3

01

Rapport från Släktforskar dagarna

Vid årets släktforskar dagar i Nyköping besökte Örjan Öberg evenemanget och återger här sitt besök kring den årliga sammankomsten för släkt- och hembygdskare.

TEXT ÖRJAN ÖBERG

Släktforskar dagar genomfördes i år i Nyköping helgen 29 – 30 augusti. Arrangör var NOSFF, Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening. Temat för årets släktforskar dagar var "Ett gods – En värld". Det var också namnet på inledningsföreläsningen som hölls av Karin Lindvall – etnolog och läns museichef i Sörmland.

Att besöka Släktforskar dagarna är en upplevelse. Man får verkligen klart för sig hur stor släktforskar rörelsen är. Lördagen räknade in över

- 01. Långa köer redan tidigt på morgonen. Tur att det inte regnade!
- 02. En titt i programbladet efter intressanta föredrag.
- 03. Kalle Bäck, professor i historia vid Linköpings universitet: "Torpare och backstugusittare under 1800-talet".

02

3500 besökare och söndagens besökssiffra låg på c:a 1500. Som vanligt fanns det många intressanta föredrag att lyssna på. Det är faktiskt det som jag tror drar de flesta besökarna. Dessutom finns också en mässhall där olika aktörer i branschen har sina montrar.

De lokaler man använde sig av denna gång var Rosvalla Arena, en anläggning i första hand avsedd för olika idrottsevenemang och därför kanske inte den bästa plats för konferenser och föreläsningar.

Långt ifrån vad man kan begära

Den stora föreläsningssalen var egentligen en hockeyarena men som byggts så att den lätt kunde göras om till en föreläsningssal med c:a 700 sittplatser. Här var det helt OK med bra och fungerande teknik.

Vad man inte upplyste om var att bara en del av sittplatserna nåddes av den hörslina som tejpats på golvet. Ljudet var dock bra och jag hade inga som helst problem att höra allt som sades. De andra två föreläsningssalarna var tyvärr långt ifrån vad man kan begära vid ett sådant här arrangemang. En av dessa var en avbalkning av entrehallen.

Väggarna gick inte ända upp till taket och sorlet från alla de personer som hela tiden passerade utanför reflekterades mot plåttaket och spreds sedan in över både föreläsare och åhörare.

Visserligen fungerade ljudet bra, men alla

stördes av bakgrundssorlet.

Den tredje var helt enkelt bakom några skärmväggar i mässhallen. Jag lyssnade inte på någon föreläsning där och kan därför inte ha några åsikter, men det kan knappast ha varit till belåtenhet. Det fanns mer än 30 föreläsningar under de två dagarna varav jag lyssnade på åtta. Man

kan inte ta in hur mycket som helst!

I mässhallen inköpte jag den nya skivan "Sveriges befolkning 1910" och Peter Sjölungs bok "Släktforskning med DNA".

Ett toppenemang

Nästa år hålls släktforskardagarna i Umeå, nästan på hemmaplan och med Södra Västerbottens släktforskare som arrangör. Datumet är 20 – 21 augusti

03

och man ska hålla till i Nolias lokaler som är en ren konferens- och mässanläggning. Det torde bli ett toppevenemang.

En hemsida finns redan nu på adressen sfd2016.se. Innehållet är ännu så länge ganska magert men fylls på efterhand. Jag kan rekommendera alla att göra ett besök, det blir en upplevelse. Om du funderar på att resa dit vill jag rekommendera dig att boka hotell redan nu.

Flera av föredragen spelades in av SVT:s Kunskapskanalen och kommer att sändas under hösten/vintern. När vet jag inte, men håll uppsikt på deras programtablå!

Såväl årets som fjolårets föreningsstämmor finns att se på youtube på följande adress <https://www.youtube.com/channel/UCOxodIj8ItOaHaHzI-7y4dA> ●

01

02

01. Karin Lindvall från Sörmlands museum höll inledningsföredraget "Ett gods - en värld".

Foto: Örjan Öberg.

02. Kathinka Linde, journalist, bibliotekarie och barnbarnsbarn till Sixten Sparre: "Sorgeliga saker hände - Elvira Madigan, Sixten och mig."

Foto: Örjan Öberg.

Forts. från sidan 11

dog hittade jag en låda i källaren med spännande brev och fotografier m.m. Bland dem hittade jag ett betyg från Nordmalings Ångsågs Aktiebolag, där Uno tydligen jobbat under 1928 - 1929 tills han blev uppsagd p.g.a. arbetsbrist.

Uno hade jobbat som bl.a. armeringsarbetare och fick fina vitsord när han slutade, jag kan tyda att underskiften på betyget är Sköldkvist och förmodligen ett förnamn med begynnelsebokstaven H. Kanske någon som känner igen detta?

Mamma hade en väldigt god väninna, Sigrid Persson ifrån Sollefteå som hon känt hela livet. Deras föräldrar var goda vänner och på så sätt byggt upp en vänskap väldigt tidigt i livet. Mamma var dessutom brudnäbb vid Sigrid och Karl Georgs bröllop.

Jag har tillbringat många fina somrar i Sollefteå med omnejd som jag minns med glädje. Till sommaren tänker jag tillsammans med min egen och min storebrors familj åka upp till mammas hemtrakter. Det vet jag att mamma hade uppskattat, hon hade säkert velat åka med. ●

Forts. från sidan 9

kanske då han gjorde fyndet av *Lactuca sibirica*, älsallaten som han senare rapporterade till Linné. Men han fick prinsessan och inte halva men en fjärdedel av Daniels Krapps järnrike.

Med den förmögenheten levde de sedan ett ekonomiskt gott liv men hur det gick sen får ni läsa i Lars Högbergs artiklar i Bäfvernytt.

En sann linnéan

Men jag kunde inte släppa tanken på att Nils Gissler hade varit i Västanå och vandrat runt och betraktat växtligheten,

lyssnat på fåglarna, kanske sett en öring i vattendragen eller det kunde också varit en bäfver. Flodpärlmusslan som han också har beskrivit i rapporter till Vetenskapsakademin hittade han kanske i Mjällån.

Gissler var en sann linnéan och intresserade sig nog av järnframställningen. Han protesterade säkert trefaldighetskällan eftersom han har gjort samma sak på flera andra platser. Den som är intresserad att veta mer om hälsokällor och dess goda egenskaper finns Gustaf Gustafssons bok om Trefaldighetskällor att läsa på nätet.

Han var Härnösandsbo och lokalhistoriskt intresserad och skrev mycket om Härnösand med omnejd. Slutligen undrar jag när Härnösand uppmärksammar att det fanns en hälsokälla med en brunnsöverbyggnad som kallades "Gröna Gången".

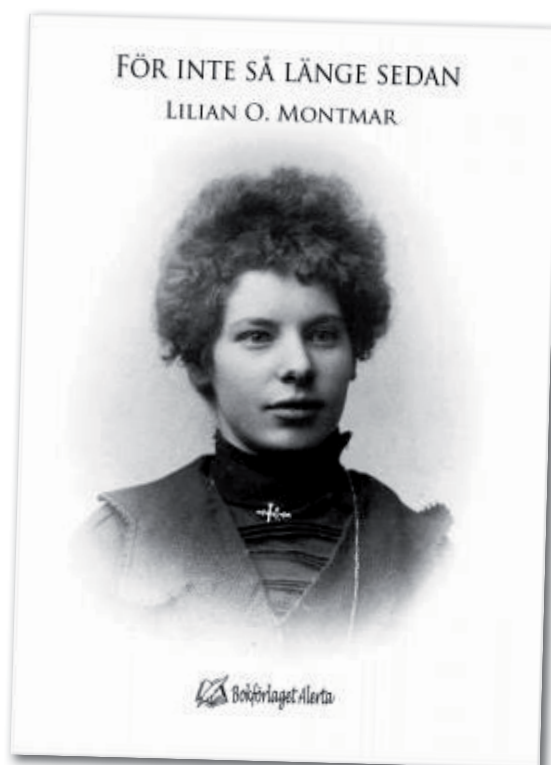
Nils Gissler var en viktig intiativtagare till detta och gatan där brunnen låg heter Brunnsbusgatan. Det är kanske dags att döpa om den eller låta Universitetsbacken byta namn till Nils Gisslersbacke. Jag vill gratulera Viksjö att de har uppmärksammat den världsberömda läkaren och vetenskapsmannen Nils Gissler! •

Bild ur Bjurbergs Castor 1687. Den illustrerar gamla uppfattningar om bäverns transportteknik som återges av Nils Gissler i Vetenskapsakademiens handlingar 1756: "När de bygga hus, eller annars samla och draga löfträn, så brukar hannen honan vidöppen på det sättet, at han lägger de afhuggna klamparne emellan hennes fötter, och biter eller fattar i hennes tänder och drager som på en kälke, så att håren märkas därkas däraf nötta på hennes rygg. Der flere Bäfrar äro i et hus tilsammans, bruka de på lika sätt, gamla honor til kälkar, som däraf finnas aldeles hårlöse både på ryggen och buken, med tjock hud allenast på ryggen."

<http://www3.ub.lu.se/utställningar/beaver/3.html>

För inte så länge sedan

Bidragslämnaren har läst Lilian O. Montmars bok "För inte så länge sedan." En bok om kvinnors kamp, uppväxten i en prästfamilj, blandad med äkta och fikterade personer.

TEXT **MONICA VENNERBRING**

Titeln på boken "För inte så länge sedan" är verkligen träffande. Det som beskrivs i boken känns så avlägset, ändå är det inte mer än hundra år sedan allt utspelar sig, på vår mormor och farmors tid.

Lilian O. Montmar skriver om kvinnors utsatthet i början på 1900-talet. En tid då samhället såg annorlunda ut och det var männen som styrde och kvinnorna som lydde.

Författaren skriver om kvinnor som levde i ett samhälle, där kvinnor saknade rösträtt, kunskap och utbildning, där preventivmedel var förbjudna i lag från 1910 och tre decennier framåt. Som ogifta levde de i ständig skräck för skammen att bli gravida.

I äktenskapet kämpade de med den ständigt växande familjen, alltid med ett barn på armen, några hängande i kjolen

och alltid med ett barn i magen. Boken är indelad i kapitel som fått namnen Lydias bok, Elises bok, Esters bok m.fl. Kvinnorna är delvis äkta personer men även uppbyggda, vilket gör att berättelserna känns spännande och dramatiska.

Elises bok handlar om Elise Ottesen-Jensen. Som sjuttonde barnet i en prästfamilj växer hon upp i ett förmöget hem.

Hennes lillasyster Magnhild blir gravid med en "bondlurk" och skickas till Danmark för att undvika skandal. Fadern bestämmer att det lilla barnet ska adopteras bort, Magnhild är inte myndig. Detta är början på syster Elises engagemang i preventivmedelsfrågan.

Lydias bok beskriver hur familjen lämnar ett bra liv i Amerika för att återvända till Sverige, hemlängtan blir för stor. De hamnar till slut i Sundsbruk

i en arbetarbostad på ett rum utan rinnande vatten och dass på gården. Familjen utökas varje år tills Lydia fött 11 barn.

I Esters bok berättas hur hon växer upp i Högland utanför Örnsköldsvik där hennes far har en gård där man odlar lin.

Alla barn får hjälpa till i jordbruket, till och med de små barnen får lära sig hur man rycker upp plantorna med hela rötter. Fadern är laestadian och kräver total underdånighet.

Boken vimlar av starka och svaga kvinnor, rallare, illegala abortörer och goda och dåliga familjefäder.

Lilian O. Montmar har tidigare skrivit Maria Magdalena Mathsdotter-Kungen, samkvinnan och den franske pastorn (2012) samt Kolonisterna på hjortronmyren (2010).

Boken finns att låna på Sam biblioteket. [Härnösand] ●

Bröllopet 1924 i Rosberga, Överlännäs

Från föregående bidragslämnare kommer även detta bröllopsfoto. Det är taget på midsommarafton 1924 i "Rosberga", Lökom i Överlännäs församling vid brudens föräldrahem.

TEXT PERNILLA ALM

Bröllopsfoto från 1924 mellan Beda Rosberg och Uno Grape i Rosberga, Lökom, Överlännäs. På bilden ser vi unga brudparet Beda Rosberg (1895-1955) och stenarbetaren Uno Grape (1890-1936).

De vigdes på midsommarafton den 21 juni 1924. Till vänster Bedas mor, Kristina Wågman (1870-1931), och hennes far längst till höger, Nils Rosberg (1861-1929). Bilden är tagen vid brudens föräldrahem i Kläpp, Lökom i Överlännäs församling. Efter giftermålet övertog de hemmet.

I detta äktenskap föddes Inger och hennes farfar var härnösandsfödde skolläraren i Överlännäs, Anders Jonas Ulrik Grape (1841-1928) och Olivia Lovisa Sjölund (1843-1916). ●

Föreningens 25-års jubileum

I oktober firade föreningen sitt 25-års jubileum och samtidigt passade man på att anordna en Gränsträff. Örjan Öberg har sammanfattat sina reflektioner över evenemanget och passade även på att ta några bilder.

TEXT ÖRJAN ÖBERG

Helgen 17-18 oktober firades föreningens 25-årsjubileum på Läns museet Murberget. Förutom egna medlemmar hade det inbjudits till gränsträff.

Vi hade besökare från flera andra föreningar. Totalt hade 60-talet personer samlats. Peters inlednings- och öppningstal innehöll en kort historisk överblick av viktiga årtal i Härnösands historia. Som sista årtal togs 1990 – det år då vår förening bildades. Efter Peter hälsade kommunalrådet Fred

Nilsson alla välkomna till Härnösand.

Dagens första föreläsare var journalisten Po Tidholm. Han gav en lite djup och allvarlig syn på Norrlands framtid. Efter nästan två timmar var det dags för lunchuppehåll.

En kort promenad tog oss till Spjutegårdens Gästgiveri där vi serverades lax med sås och potatis.

”Åsele lappmark före kolonisationen” var rubriken på författaren Gudrun Norstedts föreläsning,

02

03

04

vilken inledde eftermiddagspasset. Författaren Bo R Holmberg höll en uppskattad föreläsning under rubriken "Brott och straff". Bo R Holmberg har under lång tid studerat gamla domböcker vilket inspirerat honom att skriva många böcker.

Företrädesvis i romanform, vilket ger honom möjlighet att fritt blanda olika händelser. Dessutom avslöjas å detta sätt inga verkliga individer, vilket skulle kunna skada nu levande anhöriga.

Stor databas

Som lördagens sista föreläsare gav Björn Thunberg en redogörelse över bakgrunden till "Säbrå-anor".

Utgående från kyrkoherden i Säbrå, Laurentius Svenonis, har Björn byggt upp en omfattande databas över dennes ättlingar från c:a 1540 och fram till dags dato. Databasen omfattar omkring

01. P. O. Tidholms föreläsning "Solnedgång över kolonin?" gav åhörarna något att fundera över.
02. Spjutegårdens mat smakade gott tyckte alla.
03. Bo R Holmberg gav oss många intressanta berättelser.
04. Elisabeth Goldsteins föreläsning "Georg Carl von Döbeln – en sjutusan till karl" beskrev ett fascinerande livsöde.

100 000 individer. Forskningen resulterade i att en välbesökt ättlingaträff hölls i Härnösand i augusti 2013.

Jubileumsmiddagen på First Hotel Stadt samlade c:a 40 gäster. Vi fick avnjuta en mycket välsmakande middag bestående av, som förrätt laxrulle med pepparrotssås, varmrätt lammfilé med potatisbakelse och därefter kaffe med chokladbit.

Under middagen bjöds vi på underhållning av den välmeriterade folksångerskan Ulrika Bodén. Innan vi skiljdes för kvällen blev det en stund över för privata diskussioner.

Jubileum blev lyckat

Söndagens program inleddes av författaren Elisabeth Goldstein som höll en mycket fascinerande föreläsning med rubriken ”Georg Carl von Döbeln – en sju-tusent till karl”.

Efter ett kortare lunchuppehåll kom så Peter Sjölund och redogjorde för framtidens hjälpmedel för oss släktforskare – DNA. Efter Peter kom så Peter, denna gång med efternamnet Persson.

Peter Persson är utbildad arkeolog och arbetar som arkeologisamordnare på Länsstyrelsen. Hans stora intresse är att forska på ortnamnens betydelse och historia. Rubriken på hans föreläsning var ”Ortnamnens historia i norr”.

Det låter väl kanske lite torrt och tråkigt, men Peters stora kunnande gjorde att alla lyssnade fascinerat.

Hembygdsforskaren, kartforskaren, författaren mm Karl-Ingvar Ångström avslutade med att först ge oss en historisk översikt över dagens hembygdsrörelse. Därefter kom han in på tankar om hur hembygdsrörelsen och släktforskarrörelsen kan fördjupa sitt samarbete. Ett stort tack till framförallt Yvonne Thunberg som dragit ett stort lass, så detta jubileum blev så lyckat. ●

SUDOKULÖSNING

NYBÖRJARE

3	8	9	1	2	5	4	6	7
6	5	2	9	4	7	3	8	1
4	7	1	8	6	3	5	9	2
2	4	8	3	9	1	6	7	5
9	3	7	6	5	2	8	1	4
5	1	6	7	8	4	9	2	3
8	2	3	4	7	6	1	5	9
7	6	4	5	1	9	2	3	8
1	9	5	2	3	8	7	4	6

MEDEL

4	5	6	7	1	8	9	2	3
2	7	9	3	5	6	8	4	1
8	1	3	2	4	9	5	7	6
6	2	5	1	9	3	4	8	7
1	9	4	8	7	5	3	6	2
7	3	8	6	2	4	1	9	5
5	8	2	9	6	1	7	3	4
9	6	1	4	3	7	2	5	8
3	4	7	5	8	2	6	1	9

UTMANING

7	2	9	3	6	4	1	5	8
1	6	3	8	5	7	2	9	4
4	8	5	2	1	9	6	3	7
2	4	8	1	3	5	7	6	9
6	5	7	9	2	8	3	4	1
9	3	1	7	4	6	8	2	5
3	7	2	5	9	1	4	8	6
8	9	6	4	7	3	5	1	2
5	1	4	6	8	2	9	7	3

Minnesförlost på Villavägen

Att försöka komma ihåg var sin gamla folkskollärarinnan hade sin bostad någonstans är inte alltid så lätt. För 64 år sedan satte artikelförfattaren sin fot i sin "frökens" hus.

TEXT ERIK ERIKSSON

Min krokiga lärdomsbana tog sin början hösten 1950 i, som den numera heter, Kiörningsskolan. Ursprungligen en dövstumskola var den på min tid en övningskola för lärarkandidater.

Klassen var liten, på sin höjd tolv elever. Vid inskrivningen anvisades Gådeåskolan. Detta ändrades lyckligtvis i sista stund varigenom vi alla fick kortare väg till skolan.

Såvitt jag minns var vår klassföreståndare, Eva Claréus, egentligen folkskollärare, men hade undantagsvis tagit sig an denna småskoleklass.

Jag har få men ljusa minnen

av det första läsåret. För mitt inre kan jag ännu se klassfotot, som lär finnas någonstans här i min allmänna röra. Vid något tillfälle, troligen våren 1951, tog "fröken" oss med till sin bostad.

Jag minns inte hur vi kom dit, men väl där gick vi uppför en trappa till övervåningen. Där fanns en livs levande liten sköldpadda med en inbuktning i skalet.

– "En kamel hade trampat på den", berättade Eva (om det nu var sant). Vidare tror jag mig ha sett i ett intilliggande rum en pojke/ung man till sängs.

– "Han var sjuk", fick vi veta och tillhölls förmodligen att inte

föra oväsen. När jag blev äldre och per cykel kunde färdas på egen hand – jag gick då i läroverket - såg jag vid något tillfälle en mörk, säregen villa nära kyrkogården. Gatunamnet var väl valt: Villavägen! Huset var nr 2.

Det var sedan dess min övertygelse att jag någon gång i första klass hade hälsat på där. Efter det första skolåret återsåg jag aldrig Eva Claréus. Sannolikt lämnade hon skolan därefter – i varje fall fick vi fick en ung magister.

Innanför häcken

För några år sedan hade jag anledning att besöka Härnösands gamla kyrkogård, varefter jag dit-

tills aldrig satt min fot. Kanske minns någon min redogörelse här i Bäfvernytt för den ”okände soldaten” Edvard Dahlin¹, vars grav är till finnandes där.

I förbigående sagt utgör den gamla kyrkogården ett alldeles oundgängligt kapitel i stadens historia. Å det bestämdaste anbefalles till studium Isabella Josefsons Härnösands gamla kyrkogård. Kyrkogårdsvandringar (2011).

Alltnog, när jag i somras, nu av vana, besökte kyrkogården såg jag bortom häcken det mörka huset vid Villavägen. I samma riktning men innanför häcken står den här intill avbildade gravstenen över Carl Claréus (1893-1941), sjömansdiakon.

I ovan nämnda handledning beskrivs denna grav på sidan 67, dock med förbigående av att graven även innesluter ”hans hustru, Eva Maria Claréus, f. Allinger” (1898-1958).

1 “Edvard Dahlin - historien om en soldat” #52 (december 2012), #53 (februari 2013), #54 (maj 2013) samt en ”uppföljare” i #56/2013 (december).

För att ”sluta cirkeln” ville jag nu förvissa mig om att Eva verkligen residerat i villan. Min pensionerade broder med ett långt förflutet vid landsarkivet kunde dock snabbt konstatera att ingen Claréus hade bott på denna adress åren 1950-51!

Landsarkivet fick då frågan om var Eva Claréus hade bott dessa år. Svaret inkom i sinom tid: Villavägen 6 (sex)! Jag hade således varit på rätt spår, men den jämförelsevis intressantare byggnaden vid nr 2 hade tagit över i minnesbilden.

När jag nu begrundar Villavägen 6 – uppdelad på två tomter, 6 A (med ett nytt hus) och 6 B – är saken klar: sannolikt hyrde Eva Claréus en liten bostad på andra våningen i 6 B, en villabyggnad i två plan. Där och ingen annanstans försiggick vårt besök.

Jag minns, som nämndes inledningsvis, inte hur vi småt-

tingar förflyttades från skolan vid Södra vägen till Villavägen och tillbaka. Troligen åkte vi buss.

Jag har ingen kontakt med klasskamraterna. Om någon av dessa mot förmodan skulle läsa detta och rentav ha något att berätta, vore jag självfallet intresserad av att få del därav.

Skicka ett e-mail till: heleenrik66@hotmail.com ●

01. Sjömansdiakon Carl Claréus gravsten på gamla kyrkogården. Gravplatsnummer: HK Ga 02 27.

02. Villavägen 2.

Efterlysningar

Här kan du som läsare (medlem/icke medlem) lägga upp dina efterlysningar på gamla foton och försvunna, saknade personer i din forskning. Efterlysningarna kommer även att finnas på hemsidan och Facebook. Enklast är att mejla till redaktor@harnoforskare.se och gärna så stor bild som möjligt. Svarar du på någon efterlysning, så anger du vilket nummer det rör sig om så lägger redaktören upp svaren på hemsidan och i följande nummer.

Efterlysning # 9 a-c kommer från Mats och Pernilla Alm i Höör. Som ni läste tidigare, har fotoalbumet tillhört hennes mormor, Beda Grape, född Rosberg, i Lökom, Överlänäs. Beda var född 1895 och avled i Sollefteå 1955. Hon gifte sig med Uno Grape (1890-1936) i Överlänäs. Alla tre är okända.

Det finns många fler porträttbilder i Alms fotoalbum som ännu inte är identifierade och här hoppas de att någon läsare kanske känner några bilder. Som så många andra porträttfoton finns det inga namn antecknade. Kanske någon läsare känner igen någon av bilderna?

a) Otto Strömquists ateljé på Nybrogatan i Härnösand.

b) K. Steins ateljé på Norra Kyrkogatan 136 i Härnösand.

c) K. Steins ateljé i Härnösand, Kramfors och Ullånger.

10 a-c. Foton från samma ägare som föregående efterlysning. Vänster nedan är makarna Nils Rosberg och hans hustru Kristina Wågberg, vilka bodde i Lundatrakten i Skåne och därefter flyttade de till Överlännäs församling i Ångermanland. Är porträttet i mitten möjligen identisk med mannen till vänster? Och kvinnan till höger, samma som nämnda kvinnan till vänster?

a) Nils Rosberg (1861-1929) ohh Kristina Wågberg (1870-1931).

b) Identisk med Nils Rosberg till vänster?

c) Identisk med Kristina Vågman längst till vänster?

Svar på efterlysning

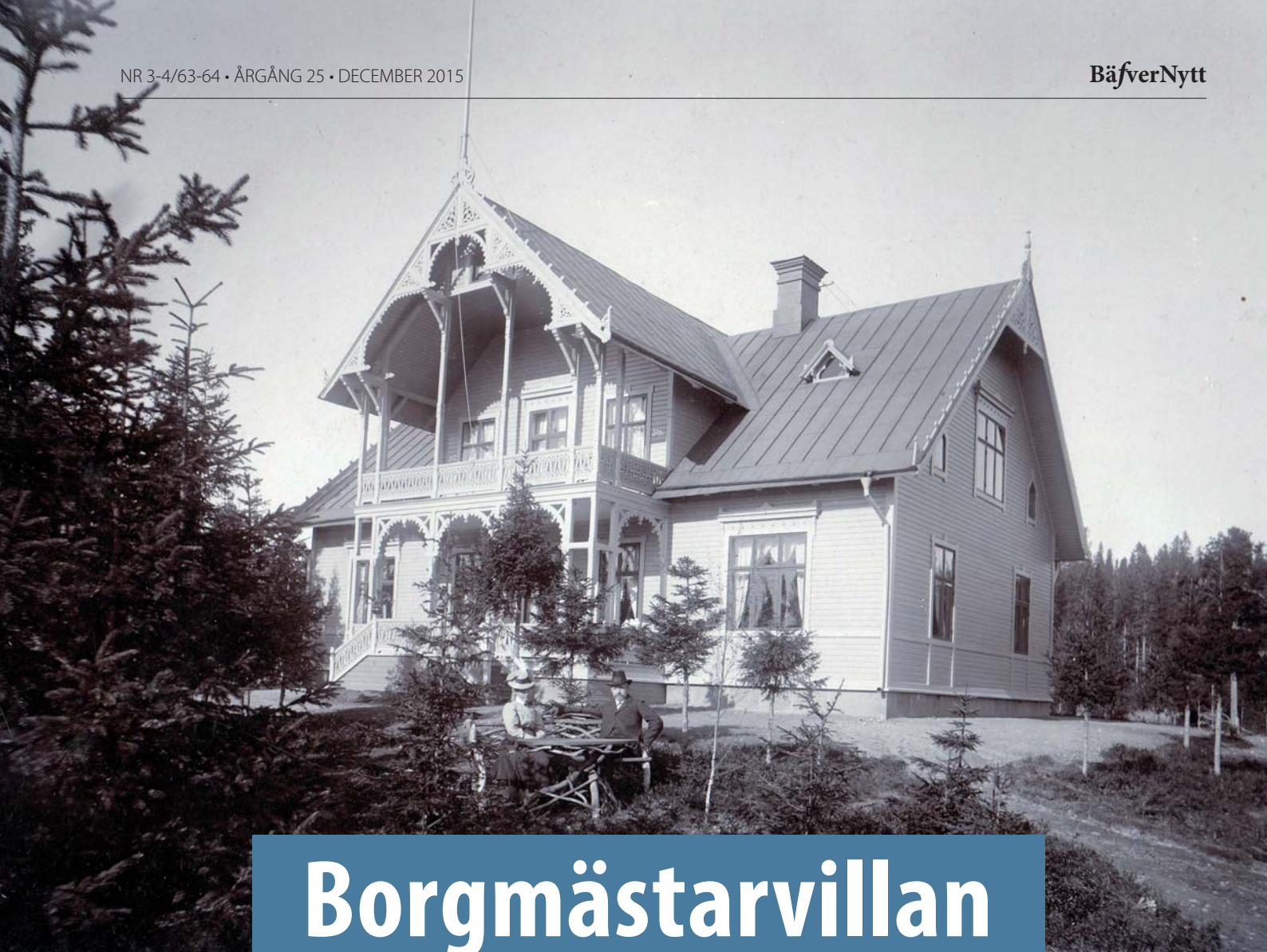
Ni publicerade nyligen en efterlysning¹ gällande min anfader, min ffffff Anders Öhman - både på hemsidan men även i Bäfvernytt - vilket jag är mycket tacksam för. Jag hade verkligen försökt på alla sätt och vis men kammat hem noll gällande varifrån han kom och jag hade mer eller mindre givit upp. Men av en ren slump fann jag honom nyligen i Landskrona, när jag gjorde efterforskningar på min frus släkt.

Dit kommer han i januari 1787 och efter "ett gästspel" 1790-93 i Göteborg lämnar han Landskrona efter sin första hustru - Ingeborg Mattisdotters - död, vilket framkommer i bouppteckningen efter henne år 1797 (det står att han "uppehåller sig i Härnösand").

Vigselboken i Landskrona stadsförsamling gör gällande att han var en sjöman "från Stockholm" så jag är nu nästan helt säker på att det är härifrån han kommer. Inte minst som jag efter mycket efterforskningar även lyckats visa att han dör i Stockholm den 4:e december år 1820. Därmed tror jag att vi kan vara helt säkra på att hans ursprung inte är Härnösand, utan i Stockholm, och att ni därmed kan plocka bort honom från era efterlysningar. Tack ändå för all Er hjälp! Och jag kommer att besöka Härnösand i framtiden för att vandra på samma plats han en gång gjorde, samt klämma in ett besök på landsarkivet. Tack än en gång! Med vänlig hälsning, Anders Vävpling.

¹ BäfverNytt nr 59; www.harnosand.se/efterlysningar-2014.html #4 den 6 juli 2014.

Borgmästarvillan vid Södra sundet

Denna fantastiska bild kommer från Marianne Mårtensson i Huskvarna, och föreställer borgmästarvillan vid Södra sundet, Granudden. En kortare historik kring den ståtliga byggnaden som stod klar 1898 och revs 1974 för att bereda plats åt dagens moderna villor. Något som kanske känns igen?

År 1898 stod den s.k. borgmästarvillan färdig vid Södra sundet. Byggmästare var dåvarande rådmannen vid Härnösands rådstuvurätt Claës Ossian Emthén. Emthén blev borgmästare i Härnösand 1908 och efterträdde Christian August Fröberg (känd som borgmästare Nickel i Lubbe Nordströms Öbackaskildringar). Emthén var borgmästare till 1932 och året efter dog han. Längs Södra sundet lät flera framstående Härnösandsbor anlägga stora villor med väl tilltagna parker. Emthén lät anlägga en trädgård med allehanda ovanliga träd och buskar. Huset var rikt utsmyckat med träsniderier och vackra påkostade

kakelugnar. Med tiden kom villan att användas för olika ändamål. 1934 startade Brita Svensson kafé med adress Södra Landsvägen och hon kallade rörelsen "Granuddens kafé." Fastigheten såldes senare till Vårsta som öppnade ett hem för kvinnor med epilepsi. Från 1965 användes villan av olika handikapporganisationers fritidsaktiviteter. Huset revs av Nordhus 1974 för att göra plats åt moderna radhus, det nuvarande bostadsområdet Granudden. Ett stort tack till Marianne Mårtensson, Huskvarna, för bilden! Bilden finns även på vår hemsida i full format. ●

Vad skriver Gissler till Wargentin?

Den 1 augusti 1754 börjar han brevet med att tacka sin ”käre broder” för att han blir fadder vid sonens dop. I födelseboken för Nils Johan den 30 Juli 1754, står det bland faddrarna: ”Secreteraren wid Kongl Wettenskaps Akademien Petr. Wargentin”.

TEXT SIGBRITT HAMRIN

Sonen föddes som 7:e barnet men 5 av syskonen var då redan döda. Gissler skriver: ”Den Nådige Guden förläne honom samt käre bror all nåd och välsignelse.”

Han skriver också en önskan om att sonen skulle få hälsa på Wargentin någon gång och erhålla råd. Men Nils Johan fick inte heller leva. I dödsboken står det: ”1757 Julii 19 Lect Doct Nils Gisslers son, 3 år, drunknad”.

Så här skriver Gissler i ett brev 5 augusti 1757:

Den 15 Julii när iag måste se min k. sohn Nils Johan druncknat vid bryggan. Min sorg och bestörtning häraf kan ej beskrifvas. Gud stå oss bi under så svåra olyckor. Gossen var 3 år gammal, ganska quick och läraktig: han viste ut med namn alla fyrfota djur, samt de mästa foglar och fiskar efter taflorna: var ock min trogna följeslagare vid sista olyckan då han

med mig gått i båten vid bryggan, men klef up och gick in på gården hos mitt svärfolck, då han straxt framstuckit sig utan att någon det blef varse på yttre sidan af bryggan der han fallit i siön och saknades ej för än han var död.

Han skriver att han har en flicka på 7 år och en son på 7 månader kvar. Under 12 år hade det fötts 9 barn i familjen.

Den 11 okt 1753 begravdes tre barn samtidigt som dött i koppor. Nils Gissler skrev inte brev till Wargentin bara för att de var goda vänner sedan studietiden i Uppsala. De hade gemensamma intressen om den tidens vetenskapliga upptäckter. Men också vädret och naturfenomen som observerades i Härnösand rapporterade han så att Wargentin kunde dokumentera dem. Brevet från den 1 augusti 1754 innehåller rapport om ett åskväder.

Jag förde noga journal på altsamman, som i sitt

rum skal til nytta användas. Emellan elden och dundret var i förstone 18 och 20 secunder, men vid Zenith 9 och 10 secunders tidsskilnad: de farligaste var 3ne i Zenith med 7 secunders differance. Då rummen hos oss fylles med stark svafvel-lukt så at vi blefvo rädda det något blifvit antändt.

Man kan undra hur det kunde lukta svavel? Men att räkna sekunder för att veta avståndet gör vi även idag. På Vetenskapsakademins hemsida står det att den bildades 1739 efter utländska förebilder.

Dess tillkomst var en tidstypisk företeelse, då lärda sällskap blifvit på modet i 1700-talet. Pehr Wilhelm Wargentin satt som ständig sekreterare (1749–1783) och han hade stor betydelse för verksamheten och han inledde ett internationellt samarbete.

Gissler blev ledamot i Vetenskaps-akademien redan 1748 och han publicerade en lång rad uppsatser i skiftande ämnen. Akademien fick 1747 privilegium på utgivningen av svenska almanackor som var viktigt i ekonomiskt hänseende.

Almanackor användes av många men man undrar vad Gissler ska använda 4000 exem-

plar till. Så här skriver Gissler den 18 jan 1756:

Jag bad bror om bättre anstalt vid almanackorna. Nu finnes ej en enda till köps i hela landet. Jag är ock utan och de mästa med mig. Jag bad at vist grantum E.g. 3 à 4000 Exemplar skulle skickas til mig sommartid. Då iag vil vara för resten.

Weta om då bokbindaren vil hafva några, så skal han få hos mig med samma förmån, som han tar dem hos academie Bokhållaren.

Man får ej ordning på dem med mindre. Ty lika förtret har varit alla år. Och man blir trött, at höra allas taddel. Härhos följer en zedel à 6 Cm, skicka mig Klingentjernas tal, en stats callender samt ett par omgångar almanackor af hvardera sorten.

Hos Bångens är Leufenberg. Kan k. bror tinga mig et exemplar af de la caille leçons l'astronomie nyligen utkommen. önskar din Trofaste Tjenare Nils Gissler Hernosand. ●

Källa: *Brevsamling Kungl. Vetenskapsakademien sammanställt av Sigbritt Hamrin.*

SMHI:s väderobservatörer fortsätter att registrera väderleken var tredje timma uppe i observatoriet. Wargentins väderobservationer hindrade honom inte att lägga in cykeln med 19-årsprognosen i almanackan, där den levde kvar till 1869. Eftersom bönderna ville planera för sådden blev upplagan, som mest 300.000, en lysande affär för Akademien. Samtidigt fick allmogen sig till livs almanackans uppsatser om lantushållning – för i denna tidsanda var folkbildning i ropet.

Källa: Reseguide Stockholm.

Almanacka från 1753.

Tankenötter

4. Richard är 24 år gammal. Han är dubbelt så gammal som Marie var, när Richard var lika gammal som Marie är nu. Hur gammal är egentligen Marie?

5. Om fem bagare gör fem bullar på fem minuter, hur många bullar kan då tio bagare göra på tio minuter?

6. En ficklampa med batteri kostar 20 kr. Ficklampen kostar 17 kronor mer än batteriet. Vad kostar batteriet?

7. Herr Sjölund är sex gånger äldre än sin son just nu. Men om fyra år är han bara fyra gånger äldre. Hur gamla är herr Sjölund och hans son?

Svaren hittar du på sidan 31.

God jul och gott nytt år önskar redaktionskommittén.

Kallelse

Samtliga medlemmar i

Härnösands Släktforskare

kallas härmed till årsmöte

Tisdag den 22 mars 2016 kl. 18.00

Mittnordensalen på Landsarkivet, Härnösand

Efter årsmötet föredrag av
ännu ej fastställd föreläsare

Kvällen avslutas med sedvanlig fikastund

www.harnoforskare.se

I nästa nummer:

- Integration - en berättelse om en invandrare från Finland som bosatte sig i Tåsjö.

- Om befolkningen från Skog i Hälsingland som emigrerade till Amerika

- Inger Grapes antavla.

- En 16-åring med originella intressen. Han är släkt med den kända sjörövaren Lambert-Vennman.

- Spökeriet på Reseles prästgård och den vita handen.

- Rövare i Häggdånger.

- Lönnkrögeriet som upphävdes

och mycket mer - allt i mån av plats!

Carl Szabad in memoriam

Med Carl Szabads bortgång den 29 oktober har den svenska släktforskarrörelsen förlorat en av sina förgrundsgestalter, 2013 års mottagare av vårt förbunds främsta utmärkelse, Victor Örnbergs hederspris.

På förbundskansliet var Carl Szabad under många år en uppskattad medarbetare. Han ledde det omfattande arbetet med supplementet till Svenska Adelns Ättartavlor, och han gav oss nya kunskaper om Ångermanlands präster. Men det vi främst kommer att minnas är Carls epokgörande insatser när det gäller att utnyttja digital teknik till släktforskningens fromma.

Åtskilliga databaser som är oundgängliga hjälpmedel i dagens släktforskning har Carl Szabad, med tandempartnern Johan Gidlöf, som upphovsman. Utan Carls uppslagsrikedom när det gäller digitala lösningar, hans outsinliga energi – visad inte minst under de senaste årens envetna kamp mot sjukdomen, hans starka kvalitetsmedvetande och hans förmåga att förhandla med ägare till olika källmaterial hade vi inte haft till exempel skivorna Sveriges befolkning, Sveriges dödbok och Begravda i Sverige, som i dag är givna ingångar till forskning rörande personer som levtt de senaste 100 – 150 åren. Carl har helt enkelt medverkat till att revolutionera släktforskningen när det gäller denna period.

Ända till dess att sjukdomen för ett par månader sedan tog överhanden, var Carl Szabad engagerad i arbetet inför nästa version av Sveriges dödbok, i projektet Namn åt de döda. Carls namn kan hedras genom att vi i hans anda för det projektet vidare.

Erland Ringborg

Svar tankenötter sidan 29

4. 18 år.

5. 20.

6. 1 krona och 50 öre.

7. Herr Sjölund är nu 36 år och hans son således 6. Om 4 år är de 40 respektive 10 år gamla.

Kommande aktiviteter och evenemang -
läs mer på vår hemsida

www.harnoforskare.se

och

<https://www.facebook.com/harnoforskare>

**SLÄKTFORSKNING KAN VARA
BEROENDEFRAMKALLANDE**